

Posudek diplomové práce Kateřiny Fibigerové „Sémantický obsah mentálních reprezentací a intencionálních mentálních stavů“

Práce byla předložena k posouzení a obhajobě v rozsahu 103 str. textu a 6 str. soupisu použité literatury, obsahuje též souhrn v češtině a angličtině. Vzhledem k použitému hustému řádkování je však faktický rozsah textu ve standardním rozměru výrazně vyšší.

Práce je zaměřena teoreticky a soustřeďuje se na jedno z nejfrekventovanějších témat současné kognitivní psychologie – problematiku mentální reprezentace a jejich souvislostí. Práce obsahuje tři rozsáhlé ústřední kapitoly, členěné dále podrobněji do četných podkapitol. V první z nich se autorka soustřeďuje na objasnění sémantické povahy mentální reprezentace a intencionálních stavů mysli. Probírá podrobněji problematiku znaku, sémantickou funkci znaku, objasňuje pojem mentální stav a intencionalita a představuje základní analýzu mentální reprezentace. Představuje též pojmy reprezentace a intencionalita ve smyslu sémantických funkcí. Druhá rozsáhlá kapitola je věnována problematice sémantické struktury mentálních reprezentací a intencionálních mentálních stavů. Představuje dyadické a triadické modely strukturování reprezentace, intencionality a znaku, navazuje informacemi o modelu sémiotického trojúhelníku a přechází k dvojúrovňovému modelu sémantiky. Komentuje Carnapovo rozlišení extenze a intenze výrazu a představuje dvou-intenzionální model sémantiky včetně relevantních souvislostí. Závěrečná podkapitola této části přináší srovnání jednotlivých sémantických modelů. Třetí hlavní kapitola práce obsahuje ontologicko-gnoseologické charakteristiky sémantického obsahu mentálních reprezentací a intencionálních mentálních stavů. Její jednotlivé podkapitoly představují nejprve základní terminologii, ontologický rozměr této části práce a předkládají 3 ontologické varianty obsahu – ve smyslu fyzické entity, mentální entity a ideální entity. Závěrečná podkapitola této části práce je věnována funkcionalistické koncepci obsahu.

Práce je sepsána velmi dobrou češtinou a na vysoké úrovni odborného jazyka. Vychází z relevantního literárního zázemí domácího i zahraničního včetně internetových zdrojů.

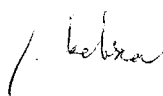
Celý text je sestaven velmi pečlivě, s detailním poznámkovým aparátem, uvádějícím mj. četné doslovné cizojazyčné citace z primárních literárních pramenů. Tato skutečnost velmi obohacuje práci aktuálním zpřístupněním jazyka originálu, na

druhé straně by možná vždy nemusela být uplatňována tak důsledně – stačilo by se pravděpodobně soustředit na sporné, problematické či méně známé pasáže. Na obhajobu autorky k tomuto bodu však cítím potřebu dodat, že se stal jedním z témat naší elektronické komunikace, která byla v období letních měsíců poněkud ztížena mou účastí na mezinárodním psychologickém kongresu v Berlíně a následující týdenní dovolenou, takže v definitivní podobě textu práce před odevzdáním se již tato otázka nemohla zcela uspokojivě vyjasnit.

Pokud jde o jednu z mnoha dílčích sporných otázek, jež prostupují celou prací, vztahující se k povaze intencionality, koncipované F. Brentanem, považuji za vhodné doplnit v práci uvedenou zmínku o jeho přínosu vymezení pojmu intencionalita v psychologii (zvl. v úvodním vymezení pojmu intencionalita na str. 11 -14). Právě konstatováním, že každý psychický akt se vyznačuje intencionálním zaměřením na nějaký objekt vyjádřil F. Brentano (1911) své přesvědčení o tom, že objasnění významu intencionality je hlavním úkolem psychologie.

Závěr: Diplomová práce Kateřiny Fibigerové je velmi kvalitní psychologickou přehledovou studií, která tvůrčím způsobem zpracovává rozsáhlý rámec mezioborově založených témat mentální reprezentace, jejího sémantického obsahu a intencionality mentálních stavů. V jejím zpracování neustupuje psychologický přístup do pozadí, je naopak neustále akcentován a aktivizován. Práce nepochybně vyhovuje požadavkům kladeným na tento typ prací a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 4. 9. 2008

doc. PhDr. Vladimír Kebza, CSc.